

RAPORT COFACE

NIEWYPŁACALNOŚCI W POLSCE W 2023 ROKU

REKORDY OD 10 LAT

W niniejszym raporcie porównujemy skalę niewypłacalności firm na przestrzeni ostatnich 10 lat.

Począwszy od roku 2016 stale wzrasta liczba upadłości polskich przedsiębiorstw.

Z najnowszych danych wynika, że rok 2023 zakończył się rekordową liczbą **4701 niewypłacalnych firm!**

To wzrost liczby upadłości o niemal 2 tysiące w porównaniu z rokiem 2022.

4701

WSZYSTKIE SEKTORY W OPAŁACH

Bardzo mocno ucierpiały **budowlanka i transport**, które w dużym stopniu odpowiadają za wzrost PKB. Liczba niewypłacalności w sektorze budowlanym w roku 2023 była wyższa niż w ciągu poprzednich trzech lat łącznie!

W branży budowlanej upadło **638** firm, w transporcie zaś **546** i są to wzrosty odpowiednio o **128%** i **100%** w porównaniu poprzednim rokiem.

+100%
+128%

POWODY TAK ZŁEJ SYTUACJI

Czy skala problemów polskich przedsiębiorców to efekt pandemii, wojny w Ukrainie, wysokich cen paliw, inflacji, ograniczonego popytu czy też polityki fiskalnej, kosztów prowadzenia działalności i szeregu utrudnień dla prowadzących biznes?

Jak wynik ostatnich wyborów parlamentarnych wpłynie na kondycję polskiej gospodarki?

??

UWAGA

W kolejnym raporcie kontynuujemy podejście do danych, poparte precyzyjnym komentarzem, ze względu na zmiany w regulacjach prawnych. Rok 2023 zakończył się wysokim wzrostem niewypłacalności ogółem, na co zdecydowany wpływ miała liczba nowych uproszczonych postępowań o zatwierdzenie układu, wprowadzonych ustawą covidową z 19.06.2020 r. obwieszczanych wyłącznie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym i nie rejestrowanych przez sądy. Z tego względu od III kwartału 2020 r., od rozpoczęcia ich stosowania, aby zachować rzetelność w ocenie bieżącej sytuacji dotyczącej niewypłacalności firm – w raporcie Coface dane o sprawach pozasądowych są dodawane do statystyk przedstawiających postępowania ogłoszone przez sądy.

W niniejszym opracowaniu przedstawiamy dane o liczbie niewypłacalności zgłoszonych w Polsce w latach 2013-2023 mając na uwadze fakt, że na przestrzeni tych lat nastąpiły dwie istotne zmiany w systemie prawnym. W roku 2016 postępowanie restrukturyzacyjne zostało usankcjonowane w ramach postępowań układowych, w roku 2020 rozpoczął działalność Krajowy Rejestr Zadłużonych. Prezentowane dane uwzględniają sumę wszystkich zgłoszonych niewypłacalności w prezentowanych latach.

Prezentowane statystyki są przygotowywane przez ubezpieczyciela należności Coface od 1997 roku w oparciu o dane dotyczące otwarcia postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych pochodzące z MSiG oraz KRZ. Podane wyniki za rok 2023 roku mogą ulec jeszcze zmianom w szczególności poprzez zwiększenie liczby niewypłacalności.

BIEŻĄCĄ SYTUACJĘ I STATYSTYKI KOMENTUJĄ

1.

Sytuacja ekonomiczna

**GRZEGORZ
SIEWICZ**

Główny Ekonomista
Coface w Polsce
i w Regionie Europy
Centralnej

2.

Sytuacja w branżach

**BARBARA
KAMIŃSKA**

Dyrektor Działu Oceny
Ryzyka Coface w Polsce

3.

Bieżące uwarunkowania
prawne mające wpływ na
prezentowane statystyki

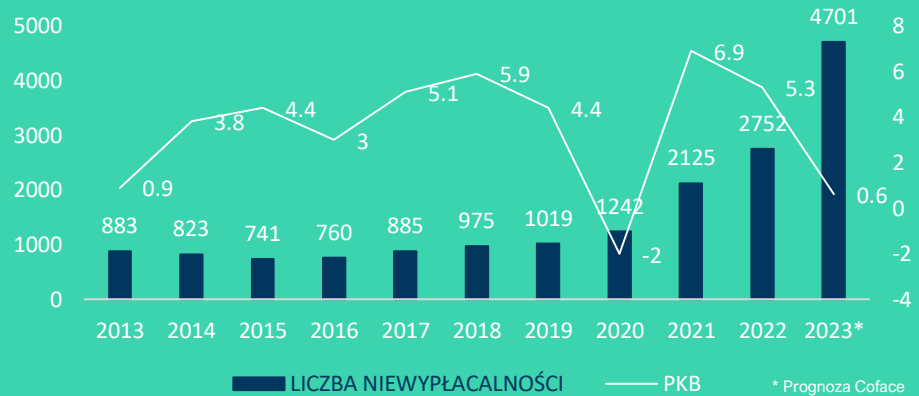
**ARTUR
WARYCH**

Radca Prawny – Szef
Departamentu Egzekucji
i Restrukturyzacji
w Kancelarii Stefaniuk
& Wspólnicy, obsługującej
Coface

W SKRÓCIE

- Łączna liczba niewypłacalności polskich przedsiębiorstw w roku 2023 (wg danych na dzień 2 stycznia br.) wyniosła 4701. Oznacza to, że w porównaniu z rokiem 2022 upadłość ogłosiło niemal o 2 tysiące firm więcej.
- Sądy ogłosiły postanowienia o upadłości i restrukturyzacji **648** polskich firm. Dodatkowo w Krajowym Rejestrze Zadłużonych (KRZ) opublikowano **4053** tzw. Obwieszczeń o ustaleniu dnia układowego, czyli postępowań pozasądowych.

Liczby niewypłacalności oraz poziomy PKB w latach 2013-2023

Statystyki wskazują na **wzrost niewypłacalności we wszystkich branżach poza rolnictwem**

**CZY TO JUŻ SZCZYT SŁABEJ KONDYCJI GOSPODARCZEJ KRAJU?
CZY MOŻEMY OCZEKIWAĆ STOPNIOWEJ POPRAWY W ROKU 2024?**

SĄDOWE POSTANOWIENIA UPADŁOŚCIOWE (A) I RESTRUKTURYZACYJNE (B) ORAZ POZASĄDOWE POSTĘPOWANIA UPROSZCZONE W MSIG I KRZ W POLSCE

Rodzaj postępowania	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
(A) Upadłość	703	701	650	530	537	558	574	507	373	330	371
(A) Upadłość z możliwością zawarcia układu*	180	122	91	26	-	-	-	-	-	-	-
(B) Uproszczone postępowanie o zatwierdzenie układu	-	-	-	4	11	5	7	-	-	-	-
(B) Przyspieszone postępowanie układowe	-	-	-	117	209	259	298	213	132	79	150
B) Postępowanie układowe	-	-	-	30	40	39	28	27	26	19	31
B) Postępowanie sanacyjne	-	-	-	53	88	114	112	112	76	81	96
Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne ogłoszone przez sądy ogółem	883	823	741	760	885	975	1019	859	607	509	648
Postępowanie o zatwierdzenie układu	-	-	-	-	-	-	-	28	328	520	1247
Postępowania pozasądowe ogółem	-	-	-	-	-	-	-	384	1518	2243	4053
ŁĄCZNA LICZBA POSTĘPOWAŃ	883	823	741	760	885	975	1019	1243	2125	2752	4701

KOMENTARZE EKSPERTÓW COFACE

Sytuację ekonomiczną
komentuje

**GRZEGORZ
SIELEWICZ**

Główny Ekonomista
Coface w Polsce
i w Regionie Europy Centralnej

W 2023 r. odnotowano dalszy wzrost liczby niewypłacalności przedsiębiorstw w Polsce, który sięgnął rekordowych wartości w porównaniu z poziomami w poprzednich latach. Ponad 4700 podmiotów gospodarczych, wobec których ogłoszono niewypłacalności w zeszłym roku to nadal niewielka skala na tle wszystkich aktywnych firm w Polsce, sięgająca zaledwie 0,2%. Jednak przyrost liczby przedsiębiorstw objętych postępowania sądowymi i pozasądowymi był wysoki na przestrzeni 2023 r. zwiększając się w każdym z kwartałów w tempie dwucyfrowej dynamiki. Najczęściej niewypłacalności przedsiębiorstw skutkowały nie tylko problemami dla firm, wobec których je ogłoszono, ale także pogarszały sytuację płynnościową ich kontrahentów.

Wzrost liczby niewypłacalnych przedsiębiorstw w Polsce jest konsekwencją dwóch głównych czynników. Po pierwsze, firmy w trudnej sytuacji płynnościowej mają możliwość skorzystania z bardziej obszernego zasobu postępowań przewidzianych w polskim systemie prawnym. W pierwszych latach poprzedniej dekady przeprowadzano głównie upadłości w celu likwidacji majątku, następnie w 2016 r. wprowadzono sądowe postępowania restrukturyzacyjne, które mają na celu wdrożenie rozwiązań sprzyjających firmom powrót do efektywnej działalności biznesowej, aż wreszcie lata pandemiczne obfitowały w działania pomocowe oraz wprowadzenie szybkich pozasądowych postępowań, których ogromna popularność przyczyniła się do ich stałego zaimplementowania do polskiego systemu prawnego. Tym samym wzrost ogólnej liczby niewypłacalności przedsiębiorstw nie powinien być zaskoczeniem. Jednak należy stwierdzić, że firmy nie sięgałyby po nie, gdyby nie miały takiej potrzeby. To natomiast wiąże się z drugim głównym powodem wzrostu ogólnej liczby postępowań, czyli z otoczeniem makroekonomicznym, w którym działają przedsiębiorstwa. W ujęciu gospodarczym 2023 był trudnym rokiem. Zgodnie z szacunkami Coface wzrost gospodarczy sięgnął zaledwie 0,6%, czyli najniższego tempa w tym stuleciu, z wyjątkiem pandemicznej recesji w 2020 r. Oczekiwano raczej, że ubiegły rok będzie czasem stopniowej normalizacji gospodarczej po pandemicznych perturbacjach oraz dostosowaniem się do ekonomicznych konsekwencji wywołania przez Rosję pełnoskalowej wojny w Ukrainie w 2022 r. Jednak to dopiero w zeszłym roku inflacja w Polsce sięgnęła najwyższych poziomów, nieobserwowanych przez wiele poprzednich lat przekraczając 18% w pierwszym kwartale 2023 r., a cykl podwyższeń stóp procentowych stał się coraz bardziej dotkliwy dla przedsiębiorstw nawet pomimo dwóch obniżek od września zeszłego roku.

Polska gospodarka wychodzi z recesji co potwierdziły już dane za drugą połowę ubiegłego roku, jednak poprawa następuje powoli i dość niepewnie. Podczas gdy wydawało się, że ostatni kwartał 2023 r. będzie okresem przyspieszenia gospodarczego, ostatnio opublikowane dane, obrazujące dynamikę produkcji przemysłowej i sprzedaży detalicznej w listopadzie 2023 r., są ponownie ujemne. Obecnie największym zagrożeniem dla polskiej gospodarki jest sytuacja na rynkach zagranicznych. Nasz główny partner handlowy – Niemcy nadal nie może wyjść z zapaści gospodarczej i pomimo, że badania koniunktury wskazują, że gospodarka niemiecka ma już najgorsze za sobą to publikowane dane gospodarcze jeszcze tego nie potwierdzają. Ponadto, pomimo że niektóre gospodarki Europy Zachodniej zaczęły już odnotowywać poprawę wyników gospodarczych to sytuacja w pozostałych głównych regionach gospodarczych, w tym w USA i Chinach, oraz w handlu światowym nadal nie wskazuje na pewne ożywienie gospodarcze.

Jednocześnie nie należy oczekiwać, że popyt wewnętrzny zrekompensuje mizerne wyniki naszych partnerów handlowych. Wprawdzie konsumpcja gospodarstw domowych znów będzie siłą napędową polskiej gospodarki w 2024 r. dzięki obniżającej się inflacji, niskiej stopie bezrobocia i zwiększeniu kwoty programu 500+ do 800 zł, jednak konsumenci nadal podchodzą do zakupów selektywnie i wielokrotnie wybierają tańsze zamienniki wcześniej nabywanych produktów. Potwierdza to znaczna liczba niewypłacalności w handlu detalicznym czy objęcie postępowaniem restrukturyzacyjnym Neonet wskazujące, że nawet duże sieci mogą mieć trudności jeśli konsumenci powstrzymują się z zakupami dóbr trwałego użytku, co jest typowe dla okresów dekonjunktury i niepewności gospodarczej. Ponadto, inflacja nadal znajduje się powyżej celu inflacyjnego, a szacuje się, że w drugiej połowie roku nie będzie kontynuować spadkowego trendu.

Pomimo niepewnego otoczenia gospodarczego z jakim mierzyła się Polska w zeszłym roku, przedsiębiorstwa dość aktywnie inwestowały w aktywa trwałe, co powinno być kontynuowane także w tym roku. Sprzyjać będzie temu prawdopodobne odblokowanie środków unijnych w ramach Krajowego Planu Odbudowy, a także postępujące inwestycje w automatyzację, robotyzację i usprawnienie procesów produkcyjnych w obliczu braków kadrowych i rosnących kosztów wynagrodzeń.

Prognoza Coface zakłada, że polska gospodarka wzrośnie o 2,8% w 2024 r., co będzie znacznie szybszym tempem niż zaledwie 0,6% w tym roku, jednak nadal wynik ten będzie poniżej potencjału naszej gospodarki. Nawet pomimo poprawiających się perspektyw gospodarczych należy oczekiwać, że liczba niewypłacalności przedsiębiorstw będzie się zwiększać. Po pandemicznych latach obfitujących w środki wsparcia, a następnie możliwości generowania wyższych obrotów i w wielu przypadkach także zysków, na fali ogólnego wzrostu cen przychodzi okres normalizacji. Nie wszystkie podmioty będą w stanie przetrwać na rynku w czasie zwiększonej presji na marże i utrzymujących się znacznych kosztów działalności operacyjnej. Ponadto, dalszemu wzrostowi niewypłacalności sprzyjają także dostępne środki. Już dane za 2023 r. wskazały dynamicznie rosnącą liczbę postępowań o zatwierdzenie układu, co jest kolejnym etapem restrukturyzacji w pomyślnie przeprowadzonym postępowaniu pozasądowym. Znaczny udział tych ostatnich postępowań (60% w całości) wskazuje, że powinniśmy oczekiwać dalszego wzrostu restrukturyzacji sądowych. W rezultacie daje to nadzieję na powrót niektórych firm do efektywnej działalności biznesowej, jednak nie wszystkich. Dane za poprzednie lata potwierdzają, że nadal więcej podmiotów rozpoczyna postępowania pozasądowe jednak nie doprowadza ich do skutecznej i uzdrawiającej restrukturyzacji.

NIEWYPŁACALNOŚCI WEDŁUG BRANŻ

Branże	2019	2020	2021	2022	2023
PRODUKCJA	262	268	385	429	746
Przetwórstwo przemysłowe, w tym:	235	248	350	396	698
Produkcja metali i metalowych wyrobów gotowych	48	51	79	87	170
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	41	43	51	63	83
Produkcja wyrobów z drewna, z wyłączeniem mebli	18	23	33	24	73
Produkcja odzieży i wyrobów tekstylnych	11	8	23	22	43
Produkcja maszyn, urządzeń i urządzeń elektrycznych	18	25	26	29	58
Produkcja mebli	19	15	22	37	53
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	23	14	16	24	31
HANDEL, w tym m.in.:	252	264	399	567	1023
Handel hurtowy	153	134	184	215	357
Handel detaliczny	77	107	170	267	506
BUDOWNICTWO	122	137	205	280	638
TRANSPORT	73	99	133	273	546
ROLNICTWO	90	137	414	376	347
USŁUGI - POZOSTAŁE branże, w tym:	220	338	589	827	1401
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3	65	145	195	371
Usługi dzierżawy, administrowania i wspierające	38	40	84	97	181
Zakwaterowanie i gastronomia	22	63	92	105	207
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	21	37	74	120	196
Ogółem	1019	1243	2125	2752	4701

KOMENTARZE EKSPERTÓW COFACE

Sytuację w branżach
komentuje

**BARBARA
KAMIŃSKA**

Dyrektor Działu Oceny Ryzyka
Coface w Polsce

Rok 2023 przyniósł kolejne rekordowe odczyty w zakresie liczby niewypłacalności – 4701 postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych, w tym 60% w trybie pozasądowym. Polska gospodarka po okresie dynamicznego odbicia po pandemii Covid-19 zdecydowanie spowolniła, co przełożyło się na dekoniunkturę w większości sektorów oraz istotnie zmniejszyło aktywność ubezpieczonych i finansowanych przez Coface klientów. Wydaje się, że dla wielu biznesów zamortyzowanie kolejnego wstrząsu, jakim okazał się zmniejszony popyt przy licznych wyzwaniach makroekonomicznych (wysoka inflacja i stopy procentowe, wzrost kosztów paliw i energii, presja płacowa) stanowił przysłowiowy gwóźdź do trumny. Dostępność procedury pozasądowej dodatkowo zachęciła przedsiębiorców, balansujących na krawędzi wypłacalności, do formalnego zabezpieczenia majątku przed egzekucją.

Produkcja przemysłowa

Polski przemysł miał za sobą recesyjny rok. Od stycznia do listopada 2023 produkcja sprzedana przemysłu była o 1,4% niższa w porównaniu z analogicznym okresem 2022 roku, kiedy notowano wzrost o 10,9% rdr. Duży wpływ na kondycję polskich producentów wywierała kurcząca się gospodarka Niemiec, która odpowiada za 30% eksportu polskich towarów i 20% usług. Szczególnie słabą aktywność wykazywały energochłonne gałęzie niemieckiego przemysłu. Jako Ubezpieczyciel należności w minionym roku obserwowaliśmy znacznie mniejszą aktywność klientów, w szczególności z branży przetwórstwa metali, drewna, meblarskiej, okołobudowlanej, produkcji AGD czy chemicznej. Wytwórcy z wielu branż musieli stawić czoła spadkom zamówień wpisującym się w globalne trendy, czemu towarzyszyły wyzwania związane z wysokim kosztem finansowania, czy presją płacową ze strony pracowników.

Na tle trudnej sytuacji w sektorze wytwórczym, pozytywnym zaskoczeniem okazały się wyniki branży motoryzacyjnej (produkcja pojazdów i silników, części i akcesoriów, wreszcie baterii jonowo - litowych), która znacznie zwiększyła wartość produkcji sprzedanej oraz eksportu w 2023 roku. Niestety dynamika wzrostów wspomnianego sektora hamuje ze względu na pogarszającą się sytuację ekonomiczną w zachodniej Europie.

Liczba niewypłacalności w przemyśle wzrosła rdr. o 74% do 746 przypadków. Ponadprzeciętną dynamikę wzrostu niewypłacalności odnotowano w branży drzewnej z wyłączeniem produkcji mebli (+204%, 73 postępowania, co stanowiło wynik bliski sumie niewypłacalności za trzy poprzednie lata), sekcji przetwórstwa metali (+95%, 170 przypadków), przemyśle maszynowym i elektrycznym (+100%, 58 przypadków). Natomiast niższe wzrosty były widoczne w przetwórstwie spożywczym, czy w produkcji artykułów z gumy i tworzyw sztucznych.

Czy 2024 rok przyniesie ożywienie w sektorze przemysłowym, a tym samym nastąpi poprawa sytuacji płynnościowej najbardziej wrażliwych podmiotów? Wydaje się, że możemy oczekiwać pozytywnych zmian, ale raczej w drugiej połowie tego roku. Indeksy PMI mierzące nastroje w przemyśle w okresie od września do listopada 2023 roku zaczęły wykazywać pewną poprawę, choć w grudniu ponownie zaliczyły duży spadek. Średni odczyt „przemysłowego” PMI za cały 2023 rok ukształtował się na niskim poziomie 46,2 pkt. Ożywienie konsumpcji wewnętrznej, wzrost inwestycji wspierany środkami z krajowego planu odbudowy mogą nie być wystarczająco mocnym bodźcem dla odbicia przemysłowego naszej gospodarki, jeśli nasi główni partnerzy handlowi nie zwiększą znacząco wartości zamówień.

Usługi

W branży usług liczba upadłości i restrukturyzacji w 2023 roku zwiększyła się o 69% względem roku poprzedniego i wyniosła 1401 przypadków. To właśnie usługodawcy stanowili najliczniejszą grupę niewypłacalnych podmiotów (30%) na tle wszystkich zarejestrowanych postępowań w Polsce. Działalność szkoleniowo-eventowa czy hotelarsko-gastronomiczna wyszły poturbowane przez restrykcje czasu pandemii i zaraz musiały się zmierzyć ze spowolnieniem popytu wywołanym sytuacją geopolityczną i szybką inflacją.

Pocieszający jest jednak fakt, że liczba niewypłacalności zaczęła spadać w ujęciu kwartał do kwartału w drugiej połowie 2023 roku. W drugiej połowie roku liczba niewypłacalności obniżyła się o 18% w porównaniu z jego pierwszą częścią. Miejmy nadzieję, że to początek pozytywnych efektów rosnącej siły nabywczej społeczeństwa.

Handel

Rok 2023 zakończył się liczbą 1023 niewypłacalności przedsiębiorstw handlowych, co stanowiło wzrost o 80% r.d. Tym samym wynik ubiegłego roku przekroczył sumę odczytów za lata 2021-2022. Detaliści i hurtownicy stanowili drugą po usługodawcach najliczniejszą grupę niewypłacalnych podmiotów w polskiej gospodarce. Sektor handlowy w Polsce jest wysoko rozdrobniony i to właśnie jednoosobowe działalności gospodarcze decydowały się najczęściej (78%) na otwarcie postępowania insolwencyjnego, w większości zresztą korzystając z trybu pozasądowego.

W pierwszej połowie 2023 roku konsumpcja prywatna (dotychczasowa siła napędowa polskiego PKB) zanotowała ujemną dynamikę wzrostu. Trzeci kwartał przyniósł pewne ożywienie i wzrost spożycia indywidualnego o 0,8%. Utrzymujące się w ostatnich miesiącach pozytywne tendencje w wyhamowaniu tempa inflacji i szybszego wzrostu płac nominalnych w stosunku do wzrostu cen pozwalają oczekiwać zwiększenia wydatków konsumpcyjnych społeczeństwa. Nastroje konsumenckie nie są już tak minorowe jak na początku roku. Od maja 2023 r. obserwujemy poprawę w tym zakresie, choć hurraoptymizmu na pewno nie widać. W porównaniu do grudnia 2022 roku obecna wartość bieżącego wskaźnika ufności konsumenckiej (BWUK) jest wyższa o 26,7 p. proc.

W minionym roku Polacy znacznie zmniejszyli wydatki na dobra trwałe, niespotykane spadki obserwowaliśmy w sprzedaży telewizorów, dużego AGD, osłabiła się również sprzedaż elektroniki. Duży regres ze strony konsumpcji wewnętrznej odczuł sektor meblarski – niektóre kategorie towarów, jak np. meble ogrodowe, w ogóle przestały się sprzedawać. Niewesoło było także w branży nawozów i środków ochrony roślin. Jeśli zestawimy czynniki o charakterze koniunkturalnym z wieloletnimi problemami wewnętrznymi przedsiębiorstw, takimi jak nadmierne zadłużenie czy brak efektywności kosztowej, otrzymamy obraz ponadprzeciętnych wyzwań, z jakimi mierzyły się polskie firmy. Otwarcie postępowania sanacyjnego przez sieć Neonet SA, czy postępowania upadłościowego przez sklepy MyCenter to tylko niektóre głośnie przykłady niewypłacalności dystrybutorów w minionym roku.

Transport

Liczba niewypłacalności w branży transportowej wzrosła z niepokojąco wysoką dynamiką. W 2023 roku 546 przewoźników zdecydowało się na otwarcie postępowań insolwencyjnych, co stanowiło wynik dwukrotnie wyższy niż rok wcześniej. W poprzedzających latach 2020 - 2022 mniej firm transportowych zgłosiło problemy z wypłacalnością niż miało to miejsce w roku ubiegłym. Jako Ubezpieczyciel obserwujemy zwiększającą się częstotliwość zgłoszeń przeterminowanych należności od kontrahentów z branży transportowej.

Dekoniunktura notowana w przemyśle, handlu, budowlance, jak również gospodarkach naszych największych partnerów zagranicznych, przekłada się wprost proporcjonalnie na malejący wolumen zamówień przewozowych. Warto wspomnieć, że polscy operatorzy transportowi odpowiadają za ok. 20% wszystkich europejskich przewozów, tak więc uzależnienie polskiej branży od sytuacji gospodarczej w Europie jest wysokie. Szacuje się, że zapotrzebowanie na usługi transportowe spadło w 2023 roku od 15 do 25%. Mniejszy popyt wpływa na spadek cen przewozów, co przy wzroście płac, powodowanym inflacją i niedoborami kierowców, wysokich kosztach obsługi zadłużenia i konieczności dostosowania się do wymogów Pakietu Mobilności doprowadza do niewypłacalności coraz większej liczby drobnych przewoźników (86% ogółu niewypłacalności to jednoosobowe działalności gospodarcze).

Do tego spektrum problemów dołączyła ostatnio konkurencja ze strony przewoźników ukraińskich, dla których UE zniosła zezwolenia drogowe na przejazdy dwustronne i tranzytowe. W ten sposób rodzime firmy transportowe muszą się mierzyć z dużo tańszą konkurencją, która nie jest zobowiązana do przestrzegania unijnych norm obowiązujących firmy transportowe z siedzibą w UE. To wywołało trwający strajk polskich przewoźników na wschodniej granicy. Rozwiązanie tej patowej sytuacji może nie zostać znalezione w krótkiej perspektywie czasu, co z pewnością nie ułatwi sytuacji polskich przewoźników.

Powrót koniunktury w poszczególnych gałęziach gospodarki polskiej i europejskiej będzie miał podstawowe znaczenie dla budowania portfeli zamówień przez polskie firmy transportowe. Rosnące zadłużenie branży TSL raportowane przez Krajowy Rejestr Długów (1,3 mld zł) oraz bardzo wysokie rozdrobnienie sektora nie są niestety dobrymi prognozykami na przyszłość. Liczba niewypłacalności wśród przewoźników najpewniej dalej będzie wzrastać w 2024 roku.

Budownictwo

Sytuację komentuje

MARCIN OGULEWICZ

Zastępca Dyrektora Działu Oceny Ryzyka

Coface w Polsce

Już od 2019 roku obserwujemy rosnącą liczbę niewypłacalności w branży budowlanej, jednakże w minionym roku było ich zdecydowanie więcej. W roku 2023 ogłoszono 638 upadłości, czyli tyle, ile w trzech poprzednich latach łącznie. Po części to efekt zmian w prawie upadłościowym, natomiast od dwóch lat rośnie odsetek firm budowlanych w ogólnej liczbie niewypłacalności, a w ciągu ostatniego roku zadłużenie podmiotów branży w KRD zwiększyło się o kilkanaście procent, co sugeruje, że kondycja tego sektora pogarsza się szybciej niż pozostałych gałęzi gospodarki, a problemy płatnicze firm budowlanych nawarstwiają się. Niewielkim pocieszeniem jest fakt, że w drugim półroczu zeszłego roku liczba zgłoszeń niewypłacalności była niższa niż w pierwszym (307 spraw wobec 331).

W okresie od stycznia do listopada 2023 roku produkcja budowlano-montażowa wzrosła w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku o 4,0%. To wynik poniżej ambicji i możliwości produkcyjnych branży. To nieznacznie większy wzrost niż 3,8% po pierwszych sześciu miesiącach 2023 roku.

Motorem wzrostu branży budowlanej przez większość roku pozostawało budownictwo inżynieryjne, w dużej mierze za sprawą realizacji projektów poprzedniej perspektywy unijnej i bieżących inwestycji energetycznych spółek przemysłowych. Do października ten segment rynku rósł w tempie dwucyfrowym, aby w listopadzie odnotować wzrost na poziomie zaledwie 5,3%. Bardzo wymagający rok mają za sobą podmioty zajmujące się wznoszeniem budynków: od stycznia do sierpnia 2023 rynek skurczył się o około 9%, jednak od września już rośnie; w samym listopadzie odnotowano przyrost o 10,7% r/r. To efekt rządowego programu Bezpieczny kredyt 2%. Zważywszy na zwiększenie wartości środków publicznych przeznaczonych na ten program w grudniu z 11 mld złotych do 16 mld, początek 2024 roku powinien być udany, zwłaszcza na tle niezbyt imponujących wyników sprzed roku. W miarę stabilny, lecz nadal słaby wzrost odnotowywało budownictwo specjalistyczne. To sektor rynku, gdzie najwięcej jest podmiotów z odnotowanym przeterminowanym zadłużeniem w KRD, na łączną kwotę stanowiącą prawie połowę całkowitego zadłużenia całej branży. Gros ze zgłoszonych firm to niewielkie, działające na lokalnych rynkach podmioty. Wydaje się, że grudniowe wyniki branży, poza deweloperką, okażą się rozczarowujące.

Cieszy fakt, że wraz ze spadającą inflacją, stabilizują się ceny materiałów budowlanych. Przypomnijmy, że przez większość 2022 roku ich ceny rosły o ponad 2% w skali miesiąca. Dla porównania, w okresie od listopada 2022 do listopada 2023 ceny materiałów budowlanych wzrosły średnio o około 8%. Zakładając brak zawirowań na rynku, możemy spodziewać się utrzymania tempa ich wzrostu w przedziałach jednocyfrowych, w ciągu najbliższych miesięcy.

Główne wyzwania, którym rynek budowlany musiał na przestrzeni 2023 roku stawiać czoła, to: ogólna niepewność gospodarcza, słaby popyt inwestycyjny, zwłaszcza w zakresie prac o charakterze remontowym, w konsekwencji zaostrzenie konkurencji na rynku i erozja często i tak niskich marż, ponadto presja kosztowa, będąca pokłosiem gwałtownego wzrostu cen w 2022 roku i braki kadrowe. Większość z nich będzie doskwierała budowlance również na początku 2024 roku.

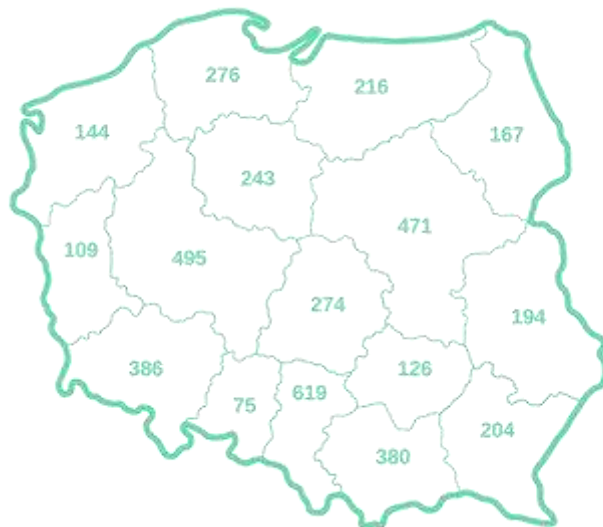
Nadzieje branży budowlanej związane są z uruchomieniem środków z Krajowego Planu Odbudowy (zaliczka w wysokości ponad 5 mld euro z przyznaných prawie 60 mld euro wpłynęła do Polski pod koniec 2023 roku), kontynuacją partnerskiej współpracy podmiotów budownictwa drogowego z GDDKiA (waloryzacja inwestycji kontraktów podpisanych przed wybuchem wojny w Ukrainie, także zwiększenie limitu waloryzacji cen z 10 do 15 proc.), nowym programem Ministerstwa Rozwoju i Technologii „Mieszkanie na start”, czy potencjalnym wznowieniem inwestycji prywatnych. W dłuższej perspektywie szansę dla branży stanowią inwestycje w zakresie transformacji energetycznej Polski i realizacji programu Fit for 55. Póki co mniej realna pozostaje wizja odbudowy Ukrainy po zakończeniu wojny.

Zarówno usługodawcy, jak i klienci oczekują stabilizacji w proponowanych rozwiązaniach ustawowych tak, aby planowanie inwestycji stało się bardziej usystematyzowane, a jego efekty przewidywalne.

Rok 2024 będzie nadal trudnym czasem dla branży budowlanej, jednak oczekujemy poprawy wobec roku poprzedniego.

NIEWYPŁACALNOŚCI WEDŁUG REGIONÓW

Województwo	Liczba niewypłacalności 2023
Mazowieckie	791
Śląskie	619
Wielkopolskie	495
Dolnośląskie	386
Małopolskie	380
Pomorskie	276
Łódzkie	274
Kujawsko-pomorskie	243
Warmińsko-mazurskie	216
Podkarpackie	204
Lubelskie	194
Podlaskie	167
Zachodniopomorskie	144
Świętokrzyskie	126
Lubuskie	109
Opolskie	75
Ogółem	4701

NIEWYPŁACALNOŚCI WEDŁUG FORMY PRAWNEJ

Forma prawna	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Przedsiębiorca	204	208	183	221	250	308	366	497	1237	1882	3551
Spółka z o.o.	524	455	427	402	472	471	486	526	673	664	870
Spółka akcyjna	76	66	54	58	73	92	73	101	67	60	89
Spółka komandytowa	20	24	19	24	30	41	38	60	86	86	104
Spółka jawna	37	41	37	29	29	38	30	44	37	42	57
Spółdzielnia	15	19	10	17	14	12	14	7	6	6	14
Pozostałe formy	7	10	11	9	17	13	12	8	19	12	16
Ogółem	883	823	741	760	885	975	1019	1243	2125	2752	4701

KOMENTARZE EKSPERTÓW COFACE

Bieżące uwarunkowania prawne
komentuje

ARTUR WARYCH

Radca Prawny – Szef Departamentu Egzekucji i Restrukturyzacji
Kancelaria Stefaniuk & Wspólnicy, obsługującej Coface

Zgodnie z prognozami, rok 2023 był rekordowy pod względem nowo otwartych postępowań związanych z niewypłacalnością dłużników – upadłościowych i restrukturyzacyjnych (łącznie: postępowania insolwencyjne).

W stosunku do roku 2022 nastąpił wzrost liczby wszystkich rodzajów postępowań o około 70%, przy czym największy zanotowały postępowania o zatwierdzenie układu, zajmujące obecnie pozycje samodzielnego lidera w zestawieniu postępowań insolwencyjnych za rok 2023 r. Dla przypomnienia: postępowanie o zatwierdzenie układu, o najkrótszej – jako rodzaj postępowania restrukturyzacyjnego – historii legislacyjnej, charakteryzuje się prostotą, szybkością oraz względnym odformalizowaniem i stosunkowo dużą elastycznością w zakresie ustalania warunków spłaty przedmiotowego zadłużenia. W celu wszczęcia tego postępowania dłużnik - za pośrednictwem doradcy restrukturyzacyjnego - dokonuje obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego, a w dalszej kolejności „umawia się” z wierzycielami co do warunków spłaty zadłużenia zawierając układ, który - po jego przyjęciu przez wierzycieli i na wniosek dłużnika - podlega zatwierdzeniu przez sąd, przy czym termin na zgłoszenie tego wniosku wynosi cztery miesiące, licząc od daty publikacji obwieszczenia w stosownym rejestrze, tzw. Krajowym Rejestrze Zadłużonych. Okolicznością szczególnie korzystną dla dłużnika z wybrania tej ścieżki restrukturyzacji jest ochrona przeciwegzekucyjna rozciągająca się na cały okres trwania postępowania restrukturyzacyjnego, co oznacza niemożność wszczęcia w tymże okresie nowych postępowań egzekucyjnych oraz kontynuowania postępowań już wszczętych. Ta dość nieskomplikowana i czytelna formuła restrukturyzacji znajduje coraz większą liczbę zwolenników wśród niewypłacalnych lub zagrożonych niewypłacalnością dłużników, co zresztą znajduje potwierdzenie w prezentowanych statystykach.

Pierwotnie, z założenia tymczasowe rozwiązania przyjęte w związku z pandemią zostały na stałe inkorporowane do ustawy Prawo restrukturyzacyjne w drodze nowelizacji z 2021 roku i wprowadzone w życie od dnia 1 grudnia 2021 r. w ramach szerszej reformy postępowań insolwencyjnych, która zaowocowała również niewątpliwym przełomem jakim było wdrożenie ogólnokrajowego systemu informatycznego - Krajowego Rejestru Zadłużonych (KRZ), o którym wzmianka w dalszej części tekstu.

Obok wzrostu liczby postępowań o zatwierdzenie układu zauważalny jest także znaczny wzrost, niemal o 100%, liczby przyspieszonych postępowań układowych. Cechą wspólną obydwu tych postępowań restrukturyzacyjnych jest istnienie ustawowego wymogu nieprzekroczenia 15%-owego progu sumy wierzytelności spornych w ogólnej sumie wierzytelności układowych.

Prezentowane statystyki potwierdzają również, że wśród dłużników, zwłaszcza tych większych (korporacyjnych), wciąż popularne jest postępowanie sanacyjne. Ten z kolei rodzaj postępowania restrukturyzacyjnego charakteryzuje się najbardziej rozwiniętą formą działań zmierzających do restrukturyzacji zadłużonego podmiotu, a w swej konstrukcji nawiązuje nieco do rozwiązań przyjętych w postępowaniu upadłościowym, co oczywiste - przy zastrzeżeniu całkowicie odmiennych celów tych postępowań. Celem postępowania upadłościowego jest bowiem likwidacja majątku upadłego dłużnika przy proporcjonalnym zaspokojeniu wierzycieli, natomiast w postępowaniu sanacyjnym chodzi o zawarcie układu z wierzycielami oraz przeprowadzenie działań prawnych i faktycznych, które mają zapewnić dalszy byt prawny i ekonomiczny przedsiębiorstwa dłużnika.

Dla „rynku” rok 2023 był kolejnym rokiem charakteryzującym się zmniejszeniem liczby ogółu ogłoszonych upadłości na rzecz rozpoczęcia nowych postępowań restrukturyzacyjnych. Stąd też można pokusić się o refleksję, że rekordowy wzrost ogólnej liczny postępowań insolwencyjnych niekoniecznie związany jest ze wzrostem nowych ogłoszonych upadłości, lecz w istocie z poszukiwaniem innych rozwiązań przewidzianych przez prawo restrukturyzacyjne, mających na celu – obok co najmniej częściowego zaspokojenia wierzycieli - również utrzymanie bytu i kontynuowanie działalności dłużnika. Warto na marginesie zauważyć, że niejednokrotnie poszukuje się niestandardowych rozwiązań prawnych (np. koncepcje „mieszane” czy tzw. „restrukturyzacja konsensualna”), które uwzględniałyby zarówno specyfikę konkretnych postępowań jak i potrzeby uczestników obrotu.

Jak już wyżej wspomniano, wprowadzenie w życie Krajowego Rejestru Zadłużonych, stanowiącego obligatoryjny instrument w nowych (tj. wszczętych po 1 grudnia 2021 r.) postępowaniach upadłościowych i restrukturyzacyjnych, było zasadniczą innowacją w obrocie z udziałem podmiotów dotkniętych lub zagrożonych niewypłacalnością. To systemowe rozwiązanie niewątpliwie przyczynia się do uproszczenia i przyspieszenia czynności realizowanych w ramach prowadzonych postępowań, zapewniając również dostępność dokumentacji zawartej w aktach. Niewątpliwie system ten wymaga modyfikacji i ulepszeń (choćby w zakresie głosowania nad układem, „współpracy” z innymi publicznymi systemami - choćby Krajowym Rejestrem Sądowym), lecz już teraz stanowi bardzo przydatne narzędzie dla przedsiębiorców.

Obecna sytuacja gospodarcza wskazuje na duże prawdopodobieństwo kontynuacji wzrostu liczby postępowań insolwencyjnych w roku 2024, co w konsekwencji powinno skutkować dalszym technicznym rozwojem instrumentów służących uczestnikom obrotu gospodarczego, jak i szybkim rozwojem praktyki prawnej w zakresie postępowań insolwencyjnych.

COFACE: WSPÓLNIE BUDUJEMY BIZNES

Dzięki 75-letniemu doświadczeniu i rozbudowanej, międzynarodowej sieci oddziałów Grupa Coface, światowy lider w ubezpieczeniach należności, oferuje 50 000 firm na całym świecie rozwiązania w zakresie ochrony przed ryzykiem niewypłacalności ich klientów, zarówno w transakcjach krajowych jak i eksportowych. Grupa, obecna w 100 krajach, wspierana przez 4.540 pracowników, osiągnęła w 2021 r. skonsolidowane przychody w wysokości 1,568 mld EUR. Coface publikuje co kwartał swoje oceny ryzyka kraju dla 162 państw, w oparciu o unikalną wiedzę na temat zachowań płatniczych przedsiębiorstw i doświadczenie 660 lokalnych analityków ds. oceny ryzyka, współpracujących na bieżąco z klientami Coface i weryfikujących kondycję ich dłużników.

W Polsce Coface jest obecny od 1992 roku. Ubezpiecza należności krajowe i eksportowe, oferuje finansowanie poprzez faktoring, a także raporty handlowe o firmach z całego świata. Prowadzi monitoring i windykację należności B2B. Więcej informacji o firmie oraz pozostałe komunikaty prasowe dostępne na: www.coface.pl